

قله‌ها به آسمان نزدیک‌ترند (دفتر پنجم)

شمع محفصل

چند آیت کوتاه و از بسک زندگی آیت الله حاج آقا مجتبی ترانی

www.ketab.ir

محمد علی عباسی قزوینی

سرشناسه: عباسی اقدم، محمدعلی، ۱۳۵۰ -
 عنوان و نام پدیدآور: شمع محفل: چند روایت کوتاه از سبک زندگی و
 سیره علمی و عملی آیت الله مجتبی شهید کلهری معروف به حاج آقا مجتبی
 تهرانی / محمدعلی عباسی اقدم؛ ویراستار جعفر رائی تهرانی.
 مشخصات نشر: تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۴۰۳.
 مشخصات ظاهری: ۲۹۶ ص:؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
 فروست: ... مجموعه قله ها به آسمان نزدیک ترند؛ (دفتر پنجم).
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۰-۴۰۱-۹۰۰۰۲۷-۱؛ ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۰-۴۰۱-۹۰۰۰۲۷-۱
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابخانه علمی: ۴۶۶؛ همچنین به صورت زیر نویس.
 عنوان دیگر: چند روایت از سبک زندگی و سیره علمی و عملی آیت الله
 مجتبی شهید کلهری معروف به حاج آقا مجتبی تهرانی،
 موضوع: تهرانی، مجتبی، ۱۳۱۶-۱۳۹۱. -- استاد آشنایان -- خاطرات
 موضوع: مجتهدان و علما -- ایران -- سرگذشتها
 موضوع: Ulama -- Iran -- Biography
 شناسه افزوده: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
 شناسه افزوده: Islamic Culture Broadcasting Institute
 رده بندی کنگره: BP۵۵/۳
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۹۸
 شماره کتابشناسی ملی: ۹۶۱۱۶۰۵
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

شمع محفل

چند روایت کوتاه از سبک زندگی و سیره علمی و عملی آیت الله محتمی شهید کلهری

معروف به حاج آقا محتمی تهرانی

نویسنده: محمدعلی عباسی اقدم

ویراستار: جعفر رائی تهرانی

طراح جلد: سعید عجمی

صفحه آرا: حامد اژکان

چاپ: ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۰-۴۰۱-۹
این کتاب در ۱۰۰ صفحه، جابخانه افسه، لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد.

دفتر مرکزی: ضلع شمالی، خیابان کریم خان، بین خیابان ایرانشهر
و خیابان ماهشهر / ساختمان زمین / طبقه ۱۴۶

تلفن: ۸۸۴۹۰۱۵۴ - ۸۸۴۹۰۴۹۸ - ۱۵۸۴۷۸۳۹۳۹

مدیریت پخش و توزیع: خیابان وحدت اسلامی، خیابان رازی /

کوچه خندان / نبش کوچه رضایی / پلاک ۶۶

تلفن مدیریت پخش: ۳۳۱۱۲۱۰۰ / ۵۵۹۸۲۳۵۳

فروشگاهها و مراکز پخش: تهران / فروشگاه کتاب زیتون / تلفن: ۹۱۰۷۰۸۸۷

فروشگاه مشهد / تلفن: ۵۱-۳۲۲۱۴۸۳۱-۲

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

پست الکترونیک: print@daftarnashr.org

www.
daftar
nashr
web address

خواهشمند است نظرات خود را درباره
این کتاب با ذکر نام آن به شماره
۰۹۱۰۹۱۲۱۷۳۲ پیامک کنید.

فهرست

.....	سخن نخست	۹
.....	فصل صفر / همه قبیله من	۱۵
.....	فصل اول / متولد بهار	۳۹
.....	فصل دوم / هجرتی دیگر	۵۷
.....	فصل سوم / شهرت و حوزة	۷۳
.....	فصل چهارم / شرح وصل	۱۰۵
.....	فصل پنجم / همپای آفتاب	۱۱۷
.....	فصل ششم / مبارز گمنام	۱۳۱
.....	فصل هفتم / سال های نجف	۱۵۹
.....	فصل هشتم / چراغ روشن	۱۸۱
.....	فصل نهم / پیام بر انقلاب	۲۰۵
.....	فصل دهم / ماه مجلس	۲۱۷
.....	فصل یازدهم / روزهای بی خورشید	۲۴۷
.....	فصل آخر / قطره از دریا	۲۶۹
.....	منابع و مآخذ	۲۹۱

ماز میخانه عشقیم گدایانی چند
باده نوشان و خموشان و خروشان چند

...

نه در اختر حرکت بود نه در قطب سکون
گر نبودی به زمین خاک نشینانی چند^۱

سخن نخست

یک - تاکنون درباره جایگاه علمی و منزلت اجتماعی علما و نیز فعالیت‌های مذهبی، سیاسی و فرهنگی این قشر فرهیخته و تأثیرگذار مطالب زیادی گفته شده که به نوبه خود حائز اهمیت است. در این میان، به آنچه که کمتر پرداخته شده و به نوعی مغفول مانده است، نحوه زیست و به تعبیری «سبک زندگی» علما به ویژه علمای شناخته شده و برجسته است. متأسفانه در میان آثار نوشته شده درباره علمای ربانی، آن‌طور که باید به سبک و شیوه زندگی این عزیزان پرداخته نشده و نحوه رفتار و کردارشان از نگاه عامه مردم به ویژه جوانان پنهان مانده است. به همین دلیل، ارتباط نسل جدید با این بزرگان رفته رفته کم رنگ تر شده است.

۱. حکیم سبزواری، غزلیات، غزل شماره ۸۷ / تارنمای گنجور.

به تعبیر مقام معظم رهبری: «واقعاً جوانان ما و خیلی از مردم ما خصوصیات اخلاقی، منش‌ها و رفتارهای این بزرگان را نمی‌شناسند، (اگر) بشناسند، محبت این‌ها در دلشان جاگیر می‌شود و خیلی لازم است که این کار انجام بگیرد.»^۱

دو - زندگی علما و عرفای نام‌آشنا، سرشار از نکته‌های ناب، عبرت‌آموز و ثمربخش است. آشنایی و انس با «سبک زندگی» و سیره عملی این بزرگان می‌تواند فرصت تازه‌ای برای نفس کشیدن و بهر گرفتن منش روی ما بگشاید و الگو و سرمشق خوبی برای علاقه‌مندان و پیروان حقیقی باشد.

مجموعه «قله‌ها به آسمان نزدیک است» نگاهی گذرا به زندگی بابرکت و پرمعنای علماست. پنجره‌ای که به مفاصل و زوایای زیبا و متعالی است تا زمینه را برای آشنایی علاقه‌مندان با مشی عالمان پرهیزگار و متقی هموار کند. آنچه در این مجموعه می‌آید، برش‌هایی کوتاه از زندگی علمای ربانی و اهل معرفت است که بدون شک درنگ و تأمل در آنها می‌تواند راهنما و راهگشای مادر پیمودن مسیر پریچ‌وخم زندگی باشد.

سه - این مجموعه، تنها دربرگیرنده بخش بسیار کوچکی از حکایت‌ها و نکته‌های حیات‌بخش و شورآفرین زندگی علمای

۱. از بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با اعضای کنگره نکوداشت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، ۱۸ بهمن ۱۳۸۹.

معاصر است که به قدر بضاعت اندکی حقیر فقیر فراهم آمده و حاصل جست و جو، مطالعه، بازنویسی، تلخیص و ویرایش مطالب از منابع مختلف است. در این مجال اندک، تنها به سیره و سلوک علمای معاصری که در سال‌های نه چندان دور با ما هم‌فلسف و هم‌کلام بودند، اشاره و به عمد از پرداختن به سبک زندگی علمای متقدم پرهیز شده است تا رفتار و کردار این عزیزان به ویترینی عمل جدید باورپذیر، ملموس و قابل الگوبرداری باشد. هرچند سبک و روش متقدمین نیز از این قاعده مستثنی نبوده و نیست.

چهار - دفتر پنجم این مجموعه دربارهٔ زندگی و شیوهٔ زیست آیت‌الله مجتبی شهبید کلهری معروف به حاج آقا مجتبی تهرانی است.

پنجمین دفتر از مجموعه «قله‌ها به آسمان نزدیک‌ترند» به زندگی بابرکت و پرشکوه مردی از خاندان «تهرانی» اختصاص یافته است که نیاکانش همگی از عالمان دین بودند. عالمانی که یکی از دیگری شناخته‌شده‌تر و معروف‌ترند. از آیت‌الله مسیح تهرانی و میرزا موسی تهرانی گرفته تا میرزا غلامحسین و میرزا عبدالعلی تهرانی که هر کدام از عالمان مطرح و شناخته‌شدهٔ دورهٔ خود در تهران بودند و هریک خدمات زیادی از خود به یادگار گذاشته‌اند.

«شمع محفل» بیان زندگی و تلاش های علمی عالم ناشناخته ای است که در ایام جوانی، توفیق حضور در جلسات درس میرزا سید جلال مدرس بافق را پیدا کرد که به «نهنگ العلماء» معروف بود و بعد به «حلقه اصحاب» مرد بلند آوازه مشهد، استاد محمد تقی ادیب نیشابوری راه یافت و پس از سه سال خوشه چینی از محضر باصفای این حکیم وارسته، با کوله باری از علم، راهی حوزه علمیه قم شد. این عالم نام آوری از جمله آیت الله سید حسین بروجردی، آیت الله سید محمد باقر داماد و علامه سید محمد حسین طباطبایی زانوی ادب و روح بزرگ این عالمان ربانی بهره های فراوان برد و به واسطه روایت کساست خود از محضر آیت الله بروجردی، «علم رجال» آموخت و به «حدیث» مسلط شد و از جلسات تفسیر علامه طباطبایی، شیوه و راه رسم تفسیر قرآن با قرآن را یاد گرفت و خود به تفسیر قرآن با همان سبک و سیاق علامه روی آورد.

«شمع محفل» روایت زندگی پرماجرایی طلبه ای جوان و پرانگیزه به نام «آقامجتبی تهرانی» است که به توصیه اکید پدرش، میرزا عبدالعلی تهرانی سال ها مشتاقانه و محققانه در جلسات درس آیت الله سید روح الله خمینی حضور یافت و در سایه تلاش بی وقفه و پشتکار مثال زدنی خود در عرصه تحصیل علم به چنان جایگاهی رسید که آیت الله خمینی به واسطه

مقبولیت «علمی» و محبوبیت «عملی» شاگرد مدقق و محقق، تقریرات درس بیع، مکاسب محرمة، الطهارة و رسائل اصولی خود را به ایشان سپرد تا پس از تنظیم و آماده سازی منتشر کند.

«شمع محفل» روایت مهر و علاقه عجیب حاج آقا مجتبی تهرانی به استاد بزرگش آیت الله خمینی است. آن قدر که شدت این علاقه بهای ایشان را به نجف اشرف باز کرد تا استاد خود را در دوران سخت تبعید تنها نگذارد و در کنار ایشان باشد و همچنان یکی از درس های استاد حاضر باشد.

البته این علاقه و کشش یک جایگاه نبود. آیت الله خمینی نیز به شاگردش علاقه مند بود. آن قدر که پس از فوت ناگهانی فرزندش گفت: «اگر مصطفی نبیست، مجتبی هست.»

«شمع محفل» داستان زندگی عالم وارسته ای است که ۴۲ سال تمام در عرصه سیاست، حضور مؤثر و مفید داشت و در «بن بست ها» و بزنگاه های دشوار دوران مبارزه، نقش آفرینی و گره گشایی کرد اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی حاضر به پذیرش هیچ پست و مقامی نشد و از حضور در رأس مناصب و جایگاه های بسیار مهم از جمله امامت جمعه تهران، ریاست دیوان عالی کشور، عضویت در نخستین مجلس خبرگان رهبری و... خودداری کرد و حضور تمام وقت در عرصه بسیار دشوار و

مهم «تعلیم» و «تربیت» را بر هر کار دیگری ترجیح داد زیرا حیاتی‌ترین و مهم‌ترین نیاز کشور بعد از پیروزی انقلاب را تربیت «نیرو» و در یک کلام «انسان‌سازی» می‌دانست.

«شمع محفل» حکایت «عالم عامل»^۱ و فقیه کاملی است که چهل سال تمام با برپایی جلسات درس فقه و اصول خود فصل‌هایی در تدریس آن رقم زد. مرد محقق و دانشمندی که با برگزاری جلسات درس اخلاق در کوچه «بن بست ملکی»^۲ مثل ماه تابید و مثل خورشید نور و روشنائی داد.

این دفتر حکایت موهبت‌گریز است که سال‌ها با برگزاری جلسات احیاء شب‌های نورانی در تهران، خیلی‌ها را متحول ساخت و زندگی مخاطبان زیادی را «حیاء» کرد.

«شمع محفل»، بیان دلدادگی و شیدایی فقیه‌ای است که با روضه‌خوانی در فرازهای پایانی جلسات اخلاق و با مقتل خوانی در جلسات درس مُحَرَّم‌ش، دل‌های زیادی را «حسینی» کرد.

کمترین: محمدعلی عباسی اقدم

چهارم فروردین ۱۴۰۳

مصادف با دوازدهم ماه مبارک رمضان ۱۴۴۵

۱. تعبیر از مقام معظم رهبری است، ۱۳ دی ۱۳۹۱.

۲. محل برگزاری جلسات درس اخلاق حاج آقا مجتبی تهرانی در تهران، خیابان مجاهدین اسلام، خیابان ایران، بن بست شهید ملکی بود.